

Kysymys E 14/2024
Tekijä Anna-Kristiina Mikkonen
Vastaanottaja Tanskan, Ruotsin, Norjan ja Islannin hallituksille

Kirjallinen kysymys työntekijöiden oikeuksien toteutumisesta Pohjoismaissa

Tanskan, Ruotsin, Norjan ja Islannin hallituksille

Suomen hallitus on jättänyt eduskunnalle esityksensä laeiksi työehtosopimuslain ja työriitojen sovittelusta annetun lain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi (HE 12/2024 vp). Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi työehtosopimuslakia, työriitojen sovittelusta annettua lakia, työsopimuslakia, erityisopimuslakia, valtion virkaehtosopimuslakia, kunnan ja hyvinvointialueen virkaehtosopimuksista annettua lakia sekä valtion virkamieslakia.

ILO:n ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytännössä työtaisteluoikeuden rajoittamisen ensisijaisena perusteena on pidetty voimassa olevista kollektiivisopimuksista seuraavaa työrauhavelvollisuutta. Suomen hallituksen esityksessä esitetään työriitojen sovittelusta annettuun lakiin poliittisten ja myötätuntotyötaisteluiden osalta merkittäviä rajoituksia myös kohdistuen sopimuksettomaan tilaan, jolloin työrauhavelvollisuus ei ole voimassa.

Lisäksi esitetty työntekijää henkilökohtaisesti koskeva sanktioluontoinen hyvitysmaksu on Suomen työoikeuden käytännössä uusi seuraus, joka toteutuessaan vaikuttaa merkittävästi yksittäiseen työntekijään. Ehdotettu sääntely on nähtävissä rajoituksena perustuslain 13 §:n 2 momentin mukaiseen ammatilliseen järjestäytymisoikeuteen.

Suomessa poliittisluontoiset lakot ovat olleet suhteellisen harvinaisia ja niiden vaikutukset ovat siten olleet rajattuja. ILO:n yleissopimuksen 78 artiklan tulkintakäytännön sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen tulkintakäytännön mukaan työnantajalle aiheutuva taloudellinen vahinko ei itsessään ole sallittu peruste työtaisteluiden rajoittamiselle. Huomioiden ILO:n sopimusten tulkintakäytännön on epävarmaa, täyttääkö Suomen hallituksen esitys näiltä osin vaatimuksen siitä, etteivät perusoikeusrajoitukset ole ristiriidassa Suomen kansainvälisten ihmisoikeusveloitteiden kanssa. Suomen hallituksen esityksiä perustellaan pohjoismaisella mallilla ja esimerkeillä, mutta hallituksen esityksiin sisältyy vain valikoidun osin poimittuja työntekijän asemaa entisestään vahvistavia elementtejä.

Edellä esitetyn perusteella haluamme esittää asiasta vastaavalle hallitukselle seuraavat kysymykset:

- Onko maassanne rajoitettu työtaistelutoimia? Mikäli on, miten työtaisteluita on rajattu?
- Mikäli työntekijöiden ammatilliset järjestäytymis- ja työtaisteluoikeudet eivät toteudu kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti maassanne tai muissa Pohjoismaissa, millaisiin toimiin hallitus aikoo osaltaan ryhtyä?
- Mitä toimenpiteitä hallitus tekee Pohjoismaisen työmarkkinayhteistyön tiivistämiseksi ja työmarkkinoiden rajaesteiden poistamiseksi?
- Mitä hyviä käytänteitä maanne työllisyyspolitiikasta olisi hyvä edistää yhteispohjoismaisesti?
- Miten hallituksenne suhtautuu henkilöstön edustukseen yritysten hallinnossa? Työntekijöiden tulkintaetuoikeuteen ristiriitatilanteissa? Työntekijöiden vahvempaan tiedonsaantioikeuteen ja vahvaan neuvottelukulttuuriin työpaikoilla?

Tórshavnissa 10. huhtikuuta 2024

Anna-Kristiina Mikkonen
(sosiaalidemokraattinen ryhmä, Suomi)